

Juuan varhaiskasvatuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

---

2026-2028

-
- Tästä suunnitelmasta löydät keskeiset asiat tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta varhaiskasvatuksessa. Tätä suunnitelmaa päivitetään vähintään kolmen vuoden välein.
  - Tämä suunnitelma on laadittu yhteistyössä henkilöstön kanssa ohjeeksi koko varhaiskasvatukseen.
  - Ryhmistä tulee löytyä toiminnalliset tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat
    - ✓ Lasten ja huoltajien osallisuutta huomioidaan laadinnassa ja arvioinnissa
    - ✓ Suunnitelma laaditaan Tasa-arvokompassi- työkalun avulla

---

Suomen perustuslakiin (731/1999) ja YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen (1991) on kirjattu sukupuolesta riippumaton tasa-arvoinen kohtelu.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986) eli tasa-arvolaki velvoittaa ennaltaehkäisemään sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) kieltää syrjinnän iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Varhaiskasvatustalaki (540/2018) määrittää yhdeksi varhaiskasvatuksen tavoitteeksi yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämisen.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022) mukaan varhaiskasvatuksessa keskeisessä arvoperustassa ovat lapsen oikeudet, demokratia, yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus. Varhaiskasvatuksen tulee edistää yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja moninaisuutta.

**Tasa-arvoa ja
yhdenvertaisuutta
ohjaavat lait ja
asiakirjat**

Keskeiset käsitteet

- **Tasa-arvo** = Kaikkien ihmisten yhtäläistä arvoa yksilönä ja yhteiskunnan jäsenenä. Huomioidaan ettei sukupuoli aseta lapsia tai aikuisia eriarvoiseen asemaan varhaiskasvatuksen arjessa.
- **Yhdenvertaisuus** = Jokainen ihminen on samanarvoinen riippumatta yksilön ominaisuuksista (esim. ihonväri, uskonto tai terveydentila). Varhaiskasvatuksessa kaikilla lapsilla on oikeus kasvatukseen, opetukseen, hoivaan ja huolenpitoon riippumatta lapsen taustasta tai yksilöllisistä ominaisuuksista.
- **Sukupuolisensitiivinen kasvat** = Otetaan huomioon sukupuoliin liittyvät käsitykset ja stereotypiat. Rohkaistaan tekemään valintoja ilman sukupuoleen tai muihin henkilöön liittyviin seikkoihin sidottuja stereotyyppisiä rooleja ja ennakko-odotuksia.
- **Sukupuolen moninaisuus** = sukupuoli ei rajoitu vain kahteen vaihtoehtoon, vaan se on laajempi kirjo.
- **Inklusiivisuus** = kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

---

- Varhaiskasvatuksessa olevat lapset ovat kaikki yksilöitä. Mm. lasten ikä, sukupuoli, moninainen perhe- ja kulttuuritausta, erilaiset mielenkiinnonkohteet ja yksilölliset ominaisuudet tekevät lapsiryhmästä moninaisen ja lapsiryhmän moninaisuus tulee nähdä rikkautena. Myönteisellä ja kannustavalla vuorovaikutuksella on vaikutusta lapsen oman identiteetin ja itsetunnon kehittymiseen.
- Erityistä huomiota tulee kiinnittää vuorovaikutukseen, ohjaukseen, lasten osallisuuteen, käytettäviin materiaaleihin ja huoltajien kohtaamiseen sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Näin toimin työntekijänä:

Kohtelen jokaista lasta tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti. Annan jokaiselle samat mahdollisuudet leikkiin ja oppimiseen.

Kohtelen kaikkia työkavereita tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti.

Suhtaudun lasten monimuotoisiin perheisiin avoimesti, ammatillisesti ja kunnioittavasti. Lapsi kokee perheensä arvokkaaksi.

Huomioin inklusiivisuuden periaatteet lapsen kehityksen ja ikätason mukaan.

Arvioin omaa toimintaa ja kiinnitän huomiota muiden asenteisiin ja puutun epäarvoistaviin tilanteisiin.

Mitä käytännössä?

Varhaiskasvatuksen toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

---

- Jokainen ryhmä laatii oman toiminnallisen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman.
- Tätä varten on suunnitelmapohja (taulukko).
- Suunnitelmaan kirjataan tavoite, toimenpide, vastuuhenkilöt ja aikataulu sekä arviointi.
- Tavoitteiden ja nykytilan kartoittamiseen käytetään tasa-arvokompassia.

Prosessin vaiheet:

1. **Suunnittelu:** ryhmässä pohditaan tasa-arvoa käsitteenä ja löydetään yhteinen ymmärrys ryhmän tilanteesta
2. **Selvitys:** tehdään **tasa-arvokompassin** avulla
3. **Toimenpiteet:** suunnitelmaan kirjataan toimenpiteet
4. **Arviointi:** viimeistään toimintakauden lopussa tiimissä arvioidaan keskustellen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumisesta

TOIMINNALLINEN TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA

Pvm:

Ryhmä:

Tavoite	Kehittämistoimenpiteet	Aikataulu & vastuhenkilöt	Arviointi

Tasa- arvokompassi

- Rauhankasvatusinstituutin kehittämä varhaiskasvatuksen tasa-arvokompassi on työkalu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen.
- Juuan varhaiskasvatuksessa olemme ottaneet tämän työkalun käyttöön varhaiskasvatusyksikön **toiminnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman** laatimiseen ja päivittämiseen.
- Työkalun avulla pystymme seuraamaan ja arvioimaan oman yksikön etenemistä tasa-arvoisempaan ja yhdenvertaisempaan varhaiskasvatukseen.
- Kompassi löytyy:
<https://rauhankasvatus.fi/wp-content/uploads/2021/04/Tasa-arvokompassi-VAKA.pdf#page=1&zoom=100,-203,603>

Tasa-arvo
kompassissa
käydään läpi
seuraavat 5
erilaista
teemaa:

Lähteet:

- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609>
- Suomen perustuslaki. 1999/731. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidm45237815900016>
- Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141325>
- Yk:n lasten oikeuksien yleissopimus. 1991. <https://www.lapsenoikeudet.fi/lapsen-oikeuksien-sopimus-turvaa-lastenihmisoikeudet/>
- <https://www.oph.fi/fi/opettajat-ja-kasvattajat/toiminnallinen-tasa-arvo-ja-yhdenvertaisuussuunnitelma>
- Rauhankasvatusinstituutti. 2021. Tasa-arvokompassi. Työkalu tasa-arvoja yhdenvertaisuustyöhön varhaiskasvatuksessa. <https://maailmankoulu.fi/wp-content/uploads/2021/01/Tasaarvokompassi-VAKA.pdf>